

Til avtalepartene:
- Landbruks- og Matdepartementet (LMD)
- Norges Bondelag
- Norsk Bonde- og Småbrukarlag

19.03.2016

INNSPILL TIL JORDBRUKSFORHANDLINGENE 2016

1. Sammendrag

På vegne av sine medlemmer, har Norkorn følgende innspill for prioritering til jordbruksoppgjøret 2016:

- **Styrke norsk kornproduksjon**
- **Styrk konkurransekraften til verdikjeden ved å øke PNS korn, erter og oljefrø**
- **En konkurransenøytral og forutsigbar markedsregulering er viktig.**
- **Ved behov for økt lager- og tørkekapasitet bør dette primært bygges ut på de regionale og lokale kornmottakene.**
- **Fjern plantevernmiddeavgiften**
- **Videreføre prisrelasjoner mat- og fôrkorn. Tilbudet av mathvete og havre bør bedre tilpasses etterspørselen.**

Innspillene utdypes nærmere utover i dokumentet.

2. Kort om Norkorn og dets medlemmer

Norkorn er en felles organisasjon for norske bygdemøller og kornsiloer, og har som formål blant annet å ivareta medlemmenes felles næringspolitiske interesser. NHO Mat og Drikke sin administrasjon er sekretariat for Norkorn. Fagsjef næringspolitikk forestår den daglige drift.

Lokale bygdemøller og kornsiloer tar imot ca. 45 % av det norskproduserte kornet, og foredler en stor andel av dette. Bygdemøllene kjennetegnes som små og mellomstore bedrifter, spredt utover de kornproduserende områdene av landet. Bygdemøllene kjennetegnes også ved at hovedtyngden av kraftfôret tilvirkes og avsettes lokalt, med den betydning det har for lokal verdiskaping og reduserte miljø-/transportkostnader. Møllene er en viktig del av lokale verdikjeder og sentrale for å opprettholde lokale kompetanse- og produksjonsmiljøer. Møllene er en del av norsk matindustri. Matindustrien er Norges nest største fastlandsindustri, med om lag 46 000 sysselsatte og står for om lag 30 % av de totale investeringene i fastlandsindustrien.

Norkorns medlemmer omsetter i tillegg til korn og kraftfôr både såvarer, gjødsel, plantevernmidler og øvrige driftsmidler. Samarbeid med de lokale enhetene i Norsk Landbruksrådgivning om lokal rådgivning overfor kornprodusenten er viktig for å oppnå god kvalitet, økt volum og bedre økonomi i kornproduksjonen. Mange av bygdemøllene er andelslag som eies og drives av lokale bønder, mens andre er organisert som aksjeselskap eller er familiebedrifter

3. Styrke norsk kornproduksjon. God økonomi er avgjørende.

Fundamentet for aktiviteten til Norkorns medlemmer er mottak av korn og produksjon av kraftfôr. Over tid har kornproduksjonen vist en fallende trend, men med store variasjoner mellom år.

Både Regjeringen Solberg og Stortinget har ambisjoner om å øke matproduksjonen. Skal man lykkes med å styrke og øke norsk kornproduksjon er det flere tiltak som må gjennomføres, men felles for de fleste er at uten en god økonomi i produksjonen så vil man ikke lykkes med å stabilisere og snu utviklingen. I tillegg til god økonomi, er det avgjørende å stimulere til best mulig utnyttelse av eksisterende arealer og verne om de beste kornarealene.

Forenkling av jordbruksavtalens virkemidler:

Norkorn er positive til en gjennomgang av virkemidlene under jordbruksavtalen med ambisjon om forenkling og et mer oversiktlig virkemiddelapparat. Utvalget, ledet av Sponheim, har lagt frem en rekke forslag til endringer, men hvor det gjenstår å vurdere både jordbrukspolitiske og konkurransemessige konsekvenser av tiltakene hver for seg og samlet. Norkorn mener det er særlig viktig å beholde fraktordninger, prisnedskrivning korn og beredskapslager såkorn.

Forslag:

- **Styrk økonomien i kornproduksjon**
- **Mer fokus på volumproduksjon generelt og økt arealeffektivitet**
- **Øke grøftetilskuddet og gi AK tilskudd det året du grøfter.**
- **Styrke rådgivningstjenesten**
- **Behov for forskning og utvikling for å sikre sortsutvalg, volum og kvalitet**
- **Forsterket innsats for å styrke kompetanse/agronomi**

4. Fokus på økt konkurransekraft og lønnsomhet - øk prisnedskrivningstilskuddet

Det har vært moderat kostnadsvekst i kornproduksjon. Tidligere har kostnadsøkninger i hovedsak blitt tatt ut i markedet. Prisøkninger korn er i dag mer krevende, da det er begrenset rom for prisøkninger på kjøtt og meieriprodukter.

For å styrke lønnsomhet og konkurransekraften på lang sikt er det nødvendig å se verdikjeden under ett. Økt bruk av budsjettmidler er derfor nødvendig. Norkorn mener at prisnedskrivning (PNS) av norsk korn er sentralt virkemiddel, som bør styrkes.

Innkjøpt kraftfôr utgjør ca. en fjerdedel av de samlede kostnadene i primærproduksjon. En reduksjon av kraftfôrpriene vil være et viktig bidrag for å redusere kostnadsnivået. Dette må gjøres uten å svekke norsk kornproduksjon. Norkorn anbefaler derfor å styrke prisnedskrivning for norsk korn. Prisnedskrivningstilskuddet reduserer industriens innkjøpskostnad for det norske kornet. Redusert engrospris på det norske kornet reduserer samtidig behovet for toll på importerte karbohydrat- og proteinråvarer. 1 krone brukt over jordbruksoppgjøret gir dermed en kostnadsreduserende effekt på mer enn en krone for verdikjeden (forholdet er ca. 1 til 1,6).

Forslag:

Prisnedskrivningstilskuddet for korn, erter og oljefrø må styrkes ut fra behovet for å;

- **Redusere kostnadene i kraftfôrkrevende produksjoner**
- **Kanaliserer kornet gjennom markedsordningen**

5. En konkurransenøytral og forutsigbar markedsregulering er viktig

Norske bygdemøller tar imot ca. 45 % av det norske kornet i førstehåndsomsetningen, og foredler en stor andel av dette. Norkorn er i praksis en forening for bygdemøller utenom felleskjøpene, og er

også gitt den rollen av myndighetene i ulike partssammensatte organ. Norkorn har derfor i mange år vært opptatt av at markedsreguleringens rammer og virkemidler skal fungere mest mulig konkurransenøytralt, og følges opp som forutsatt av ansvarlige parter.

Norkorn var positive til Regjeringens initiativ om å en gjennomgang av markedsreguleringsordningene for kjøtt, melk og korn.

Forutsigbare og balanserte markeder er viktig for norske Norkorns medlemmer og matindustrien samlet. Norkorn støtter flertallet i utvalget for å videreføre sentrale elementer i markedsbalanseringen. Norkorn konstaterer også at hele verdikjeden ser verdien en markedsbalansering gir av økt forutsigbarhet. Forutsigbarhet er helt sentralt for videre vekst og investeringer i norsk matindustri. I dette legger Norkorn at en markedsbalansering skal være konkurransenøytral, transparent og gi forutsigbarhet. I den videre prosessen blir det viktig å videreutvikle ordningene og skape trygghet og tillit blant aktørene.

Forslag:

- **Norkorn mener det er fortsatt behov for en god markedsreguleringsordning.**
- **Det er viktig at markedsordningen organiseres og praktiseres på en måte som sikrer konkurransenøytralitet og forutsigbarhet.**

6. Investeringsstøtte til tørke- og lager

Over tid har det vært noe nedgang i norsk kornproduksjon, selv om både 2014 og 2015 var gode sesonger med bra avlinger. Samtidig ser en betydelig svingninger mellom år, både i totalvolum og i kvalitet, men hvor utgangspunktet må være at den samlede lager- og tørkekapasitet i et område tilsvarer behovet.

I de anslagene som Norsk Landbruksrådgivning har gjort for Norkorn, går det frem at totalkapasiteten for lager og tørke av korn dekker behovet for lager og tørke, også i gode år. Dette stemmer med vurderingene til Norkorns medlemmer, som opplever at kornvolumene har falt over tid, og at de som profesjonelle aktører både er fleksible og har nok kapasitet til å ta imot korn i gode år. Dette utelukker ikke at det kan finnes behov for å styrke lager og tørkekapasiteten i enkeltområder. Hvis det er behov for å utvide kapasitet i et område, mener Norkorn at virkemidlene må innrettes slik at kapasiteten utvides på etablerte kornmottak og tørker.

I dag er det mulig å bruke investeringsvirkemidler over LUF til utbygging av tørke og lagerkapasitet på gårdsnivå. Norkorn mener det både er samfunnsøkonomisk lite lønnsomt, og at den type investeringer i liten grad er lønnsomt for den enkelte kornprodusent. Norkorn mener at det å utnytte etablerte fellesanlegg bidrar til å sikre god kvalitet og effektiv logistikk i verdikjeden for korn og kraftfôr.

Beregninger gjort av Norsk Landbruksrådgivning viser at lønnsomheten for kornbonden, ved de anleggsstørrelsene som de fleste investerer til i dag, er negativ eller begrenset. I tillegg til beregninger av lønnsomhet bør bonden også vurdere risiko ved en slik investering. Relativt små endringer i rammevilkår vil dramatisk endre lønnsomheten ved en slik investering. Sett fra enkeltbønders ståsted ville en rasjonell tilpasning være at man delte på denne type risiko, og ved behov utvide kapasitet på etablerte anlegg. Anlegg som i de fleste tilfeller også er eid av bønder i fellesskap.

Norkorn foreslår derfor at ved behov for økt tørke og lagerkapasitet så må investeringsstøtte over jordbruksavtalen primært gå til de regionale kornmottakene for å bedre mottakskapasitet og kornlogistikk.

I tillegg mener vi at en bør endre priskurven, slik at det er mindre prisforskjeller mellom levering i sesong og på vinteren. Dette vil også redusere stimulansen for å lagre korn på gårdsnivå, og slik utnytte de samlede ressursene bedre.

Forslag;

- **Ved behov for økt lager- og tørkekapasitet bør dette primært bygges ut på de regionale og lokale kornmottakene**
- **Priskurven for korn bør endres slik at stimulansen til å bygge ut kapasitet på gårdsnivå reduseres.**

7. Fjerne plantevernmiddelavgiften

Fjern plantevernmiddelavgiften.

Avgiften er iverksatt for å redusere risikoen ved bruk av plantevernmidler. Både bruk og lagring av plantevernmidler er hjemlet i strenge offentlig regelverk. Videre er norske bønder, som en del av miljøplan i KSL, pålagt å ta kurs, som gjør de til sertifiserte brukere av plantevernmidler.

Rapport utført av NILF og Bioforsk i 2013, på oppdrag fra Mattilsynet, ("Evaluering av avgiftssystemet for plantevernmidler i Norge") viser at avgiften ikke har hatt nevneverdig effekt på forbruket. Forbruk av plantevernmidler er en funksjon av faktisk behov. Avgiften blir dermed bare en ren fiskal avgift, som fordyrer produksjonen. Statens provenyinntekter fra avgiften er ca. 60 mill. kroner

Norkorn mener at eksisterende regelverk, herunder forskriftsendringene gjeldende fra 1. 6. 2015 med krav om integrert plantevern, sammen med miljøplan i KSL tilsier at en i dag har et godt system for å regulere bruk av plantevernmidler. Videre stiller klimaendringen enda høyere krav til riktig bruk av plantevernmidler. Riktig bruk vil gi bedre kvalitet, større volum og bedre økonomi for kornprodusent. Med utgangspunkt i incentivene bonden selv har og regelverket som er på plass for bruk, mener derfor Norkorn at grunnlaget for avgiften er falt bort, og foreslår at avgiften avskaffes. Forslaget vil medføre en reduksjon i kostnadene i planteproduksjon, og vil være et insentiv til i større grad å ta ut produksjonspotensialet. Forslaget er også i tråd med anbefalinger fra ekspertgruppen på korn som la frem sitt arbeid vinteren 2013, og som var ledet av Norsk Landbruksrådgivning og Bioforsk

Forslag;

- **Grunnlaget for avgift plantevernmidler er falt bort, i og med innføring av KSL, miljøplan og sertifisering av brukerne**
- **Plantevernmiddelavgiften bør avskaffes, og slik bidra til å redusere kostnadene i verdikjeden, bedre kornkvalitet og økt avling slik ekspertgruppen for korn påpekte i sin rapport fra 2013.**

8. Prisrelasjoner mellom kornslag

Ut fra en samlet vurdering av markedspotensialet for matkorn versus fôrkorn mener Norkorn at dagens prisrelasjoner mellom fôr - og matkorn bør videreføres neste sesong. Tilstrekkelig hveteproduksjon er avgjørende for å sikre avsetning av norsk kornproduksjon totalt sett.

Det har vært et overskudd av mat rug, med påfølgende omdisponering. Fremover bør tilbudet i større grad tilpasses etterspørselen.

Det er store utfordringer for kraftforindustrien og bruke opp all fôrhavren i inneværende sesong.

Det bør vurderes ytterligere tiltak, herunder også sortsutvikling, for å stimulere produksjon av mer mathvete proteinklasse 1 og 2, på bekostning av proteinklasse 3 og 4.

Forslag:

- **Prisrelasjonene mellom fôr - og matkorn anbefales holdes uendret.**
- **Tilbudet av matrug bør fremover bedre tilpasses etterspørselen.**
- **Tilbudet av mathvete bør bedre tilpasses etterspørselen etter ulike kvaliteter.**
- **Større prisforskjell på bygg og havre all den tid det produseres for mye havre.**

For Norkorn
Frode Toven (sign.)
styreleder

André Monsrud (sign.)
Fagsjef næringspolitikk